

Pocketböcker sprutar fram på löpande band

Den stora maskinhallen vibrerar i dånet från pressarna.

Med en hastighet av 70 000 exemplar i timmen sprutar bokmaskinen fram "Dödens natt" och "Locka i fördärvet" — samtidigt.

Tillverkningen går utan avbrott från pappersrulle till fullt färdig pocketdeckare med omslag.

■ Bokmaskinen — döpt till Book-o-matic — ägs av Wahlströms förlag och ligger i Korsnäs utanför Falun.

På ett år framställer den

Lördagen
den 15 maj
1976

REFLEX

— för er som vill veta mer

12—14 miljoner böcker: deckare, romaner, barnböcker, ungdomsböcker och handböcker. Här trycker inte bara Wahlströms själv utan också en rad andra förlag.

■ Bokmaskinen är en av de snabbaste metoderna för bokframställning som existerar.

Tekniskt sett ligger det ljusår mellan den och den lilla verkstad i Tyskland där boktryckarkonstens uppfinnare Johann Gutenberg i mitten av 1400-talet för hand plockade ihop typerna till en bok.

■ Inom kort får bokmaskinen sällskap av en ännu mer avancerad släkting, Book-o-matic II, som just nu trimmas in av specialisterna.

När bägge maskinerna kör för fullt samtidigt stiger produktionskapaciteten till 21 000 bokexemplar i timmen.

■ Hjärtat i maskinen består av två gigantiska cylindrar. Var och en av dem kan trycka text till två normala pocketböcker.

I den "gamla" Book-o-maticen måste man för hand lyfta över de hop-

klistrade böckerna till torkugnen (där klistret i ryggarna torkar).

I den senare versionen sköts även detta moment av maskiner.

■ Innan cylindrarna kan laddas med tryckunderlaget till de blivande boksidorna måste manuskriptet behandlas enligt en speciell metod.

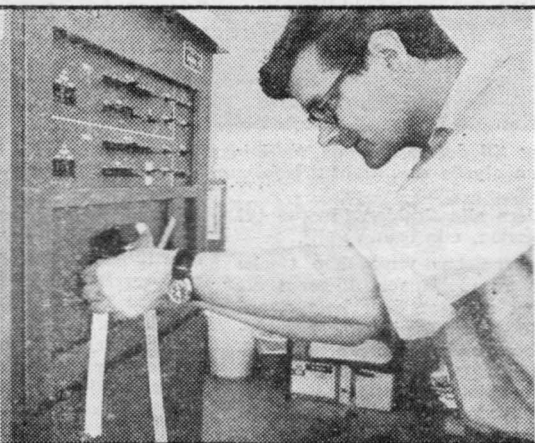
Viktiga hjälpmedel är datorer, fototeknik och piast i stället för bly som det ämne med vars hjälp man trycker.

JAAK SAVING

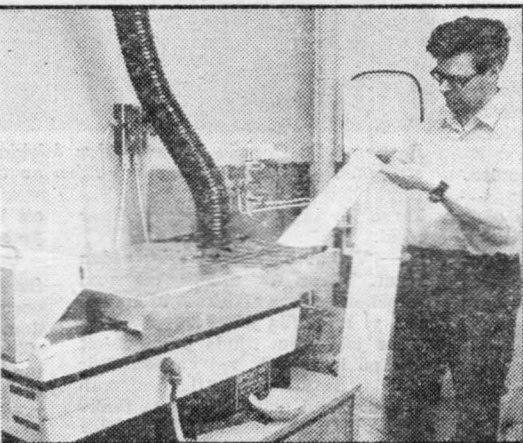
SÅ FUNKAR SVERIGES ENDA BOKMASKIN MED DATORER, FOTOTEKNIK OCH PLAST

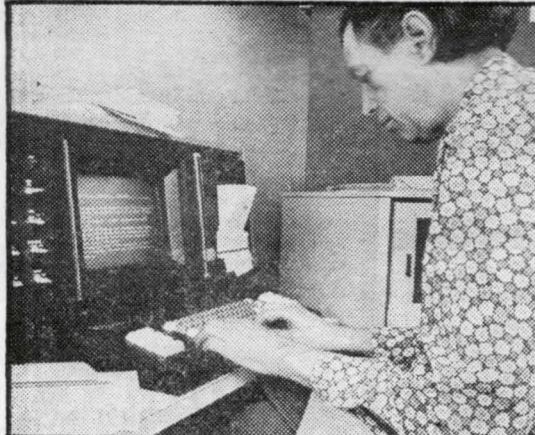
1 Perforatris Christina Carlander överför manuskriptet till en bok till hållremsa. Det är det första momentet i framställningsprocessen.

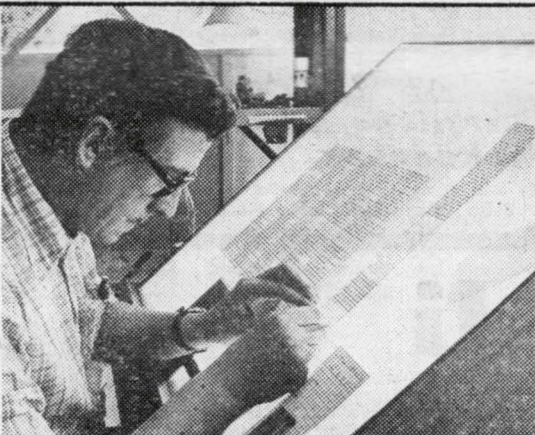
2 Tore Bolin matar in remsan i en datoransluten fotosättare som sätter 250 rader i minuten. Resultatet blir en film med färdig text.

3 Filmen framkallas och kopieras i en särskild apparat. Kopian har formen av en lång pappersremsa med en boksidas bredd.

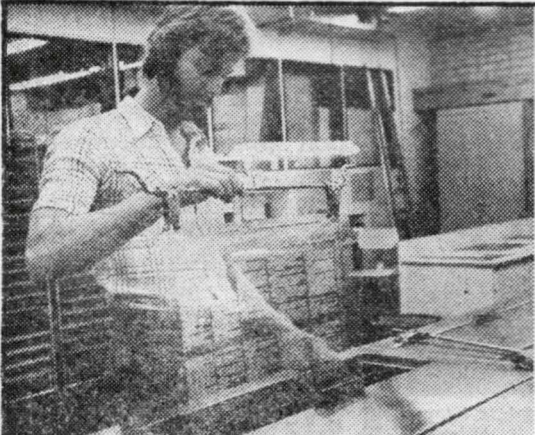
4 De fel som uppstått rättas till. Hans Romberg gör detta med en bildskärm, kopplad till datorns minne.

5 Åke Malmström klipper sönder kopian i boksidor, som klistras på pappersark. Arken fotograferas med negativ film.

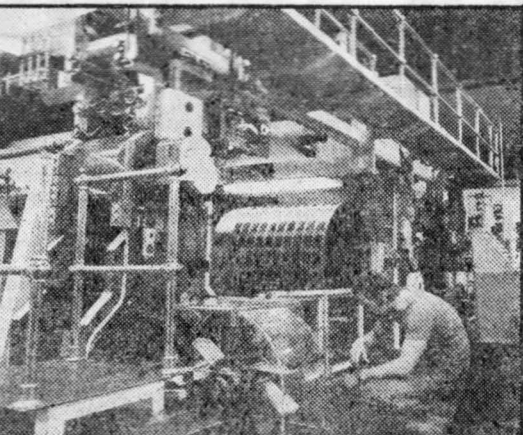
6 Filmen placeras på en ljuskänslig plastskiva, och belyses med ultraviolett ljus, som härdar plasten under bokstäverna.

7 Den icke belysta plasten sköljs bort i ett bad. Nu återstår bara upphöjda bokstäver på en tunn bottenfolie.

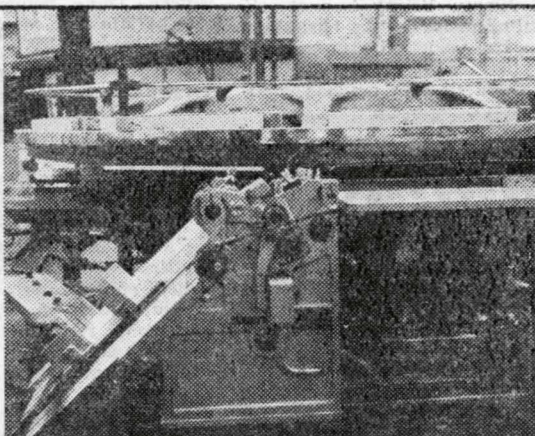
8 Leif Lilja skär ut boksidorna och monterar dem på en "tryckplåt" av plast. Plåten späms fast på cylindrarna i bokmaskinen.

9 Här trycks "Dödens natt" och "Locka i fördärvet". Kjell Hedman övervakar den maskin som bladdrar ihop bladen till en bok.

10 Samtidigt som texten trycks i den stora pressen, trycker man omslagen i en annan press. De beläggs med en tunn plasthinna för att bli glansiga.

11 Den här maskinen klitrar bokryggarna och klämmer fast omslagen. Än så länge sitter "Dödens natt" och "Locka i fördärvet" ihop i ett sk bokblock.

12 Det färdiga bokblocket passerar en torkugn (för att klistret i ryggarna ska torka), skärs rent runt om och kapas itu av en såg.

Foto: OVE NILSSON, Falun

BOK i bokhandel är "finare" än i kiosk — därför är den dyrare

■ En häftad bok kan kosta vadsomhelst från 5:95 till 50 kronor.

Varför? Jo, på grund av en medveten prispolitik från bokförlagens sida som kallas för prisdifferentiering.

Prisdifferentiering innebär att man delar upp bokköparna i olika kategorier:

De som har för vana att handla sina böcker i t ex pressbyråkioskerna. De anses inte vara villiga att betala mer än 5—15 kronor för en bok. Priset förutsätter stora upplagor (normalt 15—20 000 exemplar).

De som brukar köpa sin litteratur i bokhandeln. Här är priserna i regel mycket högre och upplagorna mindre (normalt 3—5 000 exemplar. Långt större upplagor förekommer dock).

Böcker som säljs genom bokhandeln anses ha en "högre" litterär kvalitet. Men detta stämmer långtifrån alltid. Det finns många skräpdeckare som säljs dyrt i boklådorna.

■ Försäljningspriset kan delas upp i en rad delsummor. Så här kan det se ut för en bok som kostar 50 kr.

21:65	BOKHANDELNS VINST
10:-	REKLAM, MARKNADS-FÖRING, FÖRLAGETS VINST
10:-	FRAMSTÄLLNINGSKOSTN.
8:35	FÖRF. ARVODE

■ Uppdelningen visar att produktionskostnaderna utgör endast en mindre del av bokens pris. Det skulle inte märkas särskilt mycket om boken trycktes i en bokmaskin.

Det avgörande är bokförlagens syn på den bokköpande allmänheten. Direktör Jonas Modig, Svenska bokförläggareföreningen:

— Det är svårt att uttala sig om prisskillnaderna är nödvändiga. Bokmarknaden är beroende av prisdifferentieringen för att träffa olika kategorier av bokköpare. Men om prisstrukturen ska se ut som den gör i dag kan man ifrågasätta. Det skulle vara spännande att se om man kan bryta nya vägar.